

Column

Kees Plaisier

(Ge)dichten over wantsen

Op 12 februari 2021 is de gedichtenbundel 'Mijn glanzend zwarte schild maakt me adorabel' uitgekomen. Een publicatie met alleen maar gedichten over wantsen, aangevuld met prachtige foto's van Theodoor Heijerman.

Mijn eerste insectengedicht ging over de Europese hoornaar. Op de Plantage Middenlaan nummer 64 was vroeger de NEV gevestigd. Naast de voordeur was een kleine vitrine, waarin een hoornaar werd getoond en toegelicht. Daarover heb ik een gedichtje geschreven. Veel later, in 1997, heb ik een alfabet in gedichten gemaakt van objecten en preparaten van het Natuurhistorisch in Rotterdam. In die bundel zaten vijf insecten. Een soortgelijk project kwam er in Tsjechië met een gedichtenbundel in het Tsjechisch en Engels, plus een reizende tentoonstelling die op zeven plekken in Tsjechië te zien was. Ook toen, in 1999, waren er insectengedichten.

Foto: Theodoor Heijerman

In de jaren 1990 ontmoette ik in Centraal-Europa enkele aangename entomologen: een bescheiden heteropteriste van het museum in Frýdek-Místek, een goedlachse en zachtmoedige entomoloog uit Valašské Meziříčí en een creatieve intellectueel uit Budapest. Dat leidde tot een vermetel, ambitieus plan. Een *abecedarium entomologicum* in gedichten in vier talen: Hongaars, Tsjechisch, Engels en Nederlands. We maakten lijsten en stemden die op elkaar af. We maakten plannen voor tentoonstellingen, educatieve producten, wetenschappelijke bijeenkomsten. Prachtig, maar het kwam er niet van...

Mondjesmaat ging mijn belangstelling voor insecten door. Ik kocht antiquarisch een paar oude Tsjechische boeken met mooie illustraties. Van Karel Čapek en Josef Čapek vond ik 'Ze života hmyzu', een toneelstuk over het leven der insecten. Ik stuitte ook op het gedicht van William Roscoe 'The butterfly's ball, and the grasshopper's feast'. Er is een mooi boek van Paulus de Boskabouter: 'Paulus en de insecten'. En dan natuurlijk 'Erik of het klein insectenboek'.

In 2014 was ik bij uitgever Ad. Donker. Die ging 'De Vliegenval' van Fredrik Sjöberg uitgeven. Ik heb toen voor hem een presentatie georganiseerd in Het Natuurhistorisch, samen met Marcel Dicke, Kees Moeliker en Menno Reemer. In het boek wordt de lezer uitgedaagd om een gedicht te schrijven over de narcisvlieg. Dat heb ik dus maar gedaan. Het is ook nog in EB gepubliceerd! Het in Centraal-Europa bedachte, maar niet gerealiseerde plan bleef echter knagen.

... wij gewone kielwantsen
missen het orgaan van
Pendergrast ...

In 2017 startte bij EIS Kenniscentrum Insecten en de NEV het wantsenproject. Een aantrekkelijke bundel over wantsen zou haalbaar moeten zijn, dacht ik toen. Overzichtelijk, niet te veel soorten en toch veel variëteit. Dus ging ik speuren. En ik bezocht schoorvoetend Berend Aukema die me gastvrij ontving. Zo leerde ik in de literatuur de organen van Pendergrast en van Johnston kennen, ik vond gegevens over gedrag, voortplanting en paring, waardplanten en ontdekkers. Er kwamen 21 gedichten waarin de wantsen zelf aan het woord komen.

Als voorbeeld vertelt hier de gewone kielwants *Elasmucha grisea* over wat zij mist (een fragment):

Pendergrast

naar verluidt
missen we iets
wij, gewone kielwantsen

dat gemis
heeft naar uit onderzoek blijkt
onze broedzorg teweeggebracht

we missen het orgaan van Pendergrast
andere wantsensoorten varen daar wel bij
ze kunnen zo hun eieren beschermen
met een smeersel

wij zorgen langer voor ons nageslacht

Kees Plaisier (basnik@priatnov.nl) maakte het boekje 'Mijn glanzend zwarte schild maakt me adorabel' dat voor € 15,50 te bestellen is bij uw lokale boekhandel of uitgever Boekscout.nl.